

Sygn. akt I ACz 263/22

POSTANOWIENIE

Dnia 29 lipca 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Marzena Konsek - Bitkowska

po rozpoznaniu w dniu 29 lipca 2022 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa P. T. i E. T.

przeciwko (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę i ustalenie

na skutek zażalenia powodów

na postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 15 września 2021 r., sygn. akt XXVIII C 10580/21

postanawia:

oddalić zażalenie.

Marzena Konsek - Bitkowska

Sygn. akt I ACz 263/22

Uzasadnienie w trybie art. 357 § 5 k.p.c.

Postanowieniem z dnia 15 września 2021 r. Sąd Okręgowy w Warszawie stwierdził swoją niewłaściwość miejscową i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Opolu jako właściwemu miejscowo i rzeczowo.

Powyższe postanowienie zaskarżyli powodowie w całości, zarzucając naruszenie art. 200 § 1¹ w zw. z art. 17 pkt 4 k.p.c. oraz art. 27 § 1 k.p.c. oraz naruszenie art. 200 § 1¹, art. 33, art. 372 oraz art. 46 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 58 oraz art. 385³ k.p.c. Powodowie wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie. Na wstępie wskazać jednak należy, że obowiązkiem Sądu Okręgowego było zbadanie z urzędu, czy klauzula prorogacyjna w przedmiotowej umowie kredytu nie stanowi niedozwolonego postanowienia umownego. Wynik tego badania powinien zaś być przedstawiony w sporządzonym uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia. Sąd Okręgowy nieprawidłowo poniechał kontroli klauzuli prorogacyjnej pod kątem przesłanek określonych w art. 385¹ k.c.

Wobec powyższego taka kontrola przeprowadzona została przez Sąd Apelacyjny w postępowaniu zażaleniowym i wykazała ona, że w rozpoznawanej sprawie postanowienie o wyborze sądu nie stanowiło niedozwolonego postanowienia umownego.

Powołany w zażaleniu art. 385³ k.c. nie zawiera listy postanowień niedozwolonych, lecz listę postanowień „podejrzanych”, które w razie wątpliwości uważa się za niedozwolone. Wśród nich w pkt 23 wymieniono m.in. postanowienia, które narzucają rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest właściwy miejscowo. Art. 385³ k.c. nie zwalnia zatem sądu od oceny wymienionych w nim postanowień zgodnie z art. 385¹ § 1 i 3 k.c. lecz jedynie rozstrzyga sytuacje wątpliwe na korzyść konsumenta.

Postanowienia umowy zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem wyznaczające do rozpoznania sporu sąd inny niż sąd miejsca zamieszkania konsumenta były przedmiotem wypowiedzi Trybunału Sprawiedliwości w wyroku z dnia 4 czerwca 2009 r., C#243/08, P. G., oraz w wyroku z dnia 27 czerwca 2000 r., C-240/98 to C-244/98, (...) SA. Z orzecznictwa tego wynika, że w umowie zawartej pomiędzy sprzedawcą lub dostawcą a konsumentem w rozumieniu dyrektywy 93/13, warunek wcześniej zredagowany przez sprzedawcę lub dostawcę, który nie stanowił przedmiotu indywidualnych negocjacji i który w odniesieniu do wszelkich postępowań związanych z umową ma na celu przyznanie właściwości sądowi, na którego obszarze właściwości znajduje się siedziba sprzedawcy lub dostawcy zawiera w sobie wszystkie elementy pozwalające na uznanie takiego warunku za nieuczciwy w rozumieniu dyrektywy. Taki warunek nakłada bowiem na konsumenta obowiązek podporządkowania się wyłącznej właściwości sądu, który może być oddalony od jego miejsca zamieszkania, utrudniając w ten sposób konsumentowi stawiennictwo w sądzie. W przypadku sporów o niewielkim przedmiocie, koszty związane ze stawiennictwem konsumenta w sądzie mogą okazać się zniechęcające i mogą sprawić, że zrezygnuje on z wniesienia pozwu lub prowadzenia obrony. Taki warunek umowny należy do kategorii warunków przewidzianych w pkt 1 lit. q) załącznika do dyrektywy, których celem lub skutkiem jest wyłączenie lub ograniczenie prawa konsumenta do wystąpienia z powództwem.

Okoliczności niniejszej sprawy są jednak odmienne. Kwestionowana przez powodów klauzula prorogacyjna nie odsyła do sądu właściwego dla statutowej siedziby banku, lecz do sądu właściwego dla siedziby tego oddziału banku, w którym została podpisana umowa. Wskazać w tym miejscu należy na powszechną praktykę zawierania przez konsumentów umów kredytów w oddziałach banków, które są położone w pobliżu ich miejsca zamieszkania. Nie ma bowiem żadnych czynników, które skłaniałyby konsumentów do tego, aby decydując się na umowę z określonym bankiem, udawali się do oddziału znacznie oddalonego od ich miejsca zamieszkania, co wiązałoby się z nieuzasadnioną stratą czasu i kosztami dojazdów. W praktyce konsumenci korzystają zatem z usług pobliskiego oddziału wybranego przez nich banku. Tak też było w rozpoznawanej sprawie, gdzie powodowie (a co najmniej powódka) w dacie zawierania umowy sami mieszkali w G. i w tamtejszym oddziale banku zawarli sporną umowę. Kredyt został zresztą przeznaczony na nabycie mieszkania w tychże G. i powodowie obecnie nadal w tej miejscowości mieszkają. W konsekwencji, sąd określony klauzulą prorogacyjną (Sąd Okręgowy w Opolu z uwagi na wartość przedmiotu sporu) był w dacie zawierania umowy i nadal jest sądem właściwym według miejsca zamieszkania powodów.

Postanowienie umowne wyznaczające sąd siedziby oddziału, w którym zawarto umowę, nie miało zatem na celu oddalenie konsumenta od sądu i w ten sposób zniechęcanie konsumenta do dochodzenia swoich praw. Przeciwnie, w założeniu postanowienie takie w sprawie wytoczonej przez konsumenta bankowi przybliża geograficznie sąd do konsumenta w porównaniu z przepisem art. 27 k.p.c., a jednocześnie daje skutek zbieżny z zastosowaniem art. 34 k.p.c. w ówczesnym brzmieniu. Podkreślić ponadto trzeba, że w dacie zawarcia umowy nie obowiązywał art. 37² k.p.c., który obecnie pozwala wytaczać powództwa o roszczenia z czynności bankowej przed sąd zamieszkania konsumenta.

Kontrolowane postanowienie umowne wyznacza jednocześnie do rozpoznania sprawy sąd, w pobliżu którego znajduje się cały materiał dowodowy. Nie można bowiem przeoczyć, że to w oddziale banku, w którym zawarto umowę kredytu, znajduje się dokumentacja związana z zawarciem umowy. Także potencjalni świadkowie, w tym pracownicy banku, którzy uczestniczyli przy zawarciu umowy, będą co do zasady zamieszkiwać w okręgu tak wyznaczonego sądu lub w nieznacznej odległości. Generalnie bowiem podejmują oni zatrudnienia na rynku lokalnym, w pobliżu miejsca swojego

zamieszkania. Umowne ustanowienie właściwości sądu według siedziby oddziału banku, w którym zawarto umowę kredytu, wynika zatem z racjonalnych przesłanek uwzględniających usprawiedliwione interesy obu stron umowy.

Wobec tego nie można uznać, aby sporne postanowienie zawarte w rozdziale VIII art. 8.07 umowy z 5 września 2008 r. było sprzeczne z dobrymi obyczajami. Nie stwarza też ono znaczącej nierównowagi i nie narusza interesów konsumenta. Z tych względów, choć niewątpliwie nie zostało indywidualnie wynegocjowane, pozostaje ono w pełni skuteczne.

W świetle powyższych rozważań nie doszło także do naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisu 46 § 1 k.p.c.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 3 k.p.c., orzekł jak w sentencji. Wniosek o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego rozpozna Sąd I instancji w postanowieniu kończącym postępowanie w sprawie, zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c.

Marzena Konsek - Bitkowska